

Donald Ray Pollock

De hemelse tafel

Vertaling Luc de Rooy

2017

DE BEZIGE BIJ
AMSTERDAM | ANTWERPEN

Voor Patsy altijd
en
voor Barney, de braafste hond van allemaal,
die op 1 oktober 2015 is gestorven

In 1917, toen de zoveelste helse augustus aan de grens van Georgia en Alabama op zijn einde liep, maakte Pearl Jewett zijn zoons voor dag en dauw wakker met een gutturale, eerder dierlijke dan menselijke kreet. De drie jongemannen kwamen stillettjes overeind, elk in zijn eigen hoek van het uit één kamer bestaande houten huis, en ze begonnen hun vuile kloffie aan te trekken, dat nog altijd klam was van het zweet van de vorige dag. Een schurftige, onder de korsten zittende rat maakte zich langs de uit stenen gemetselde schoorsteen uit de voeten en liet stukjes mortel in de koude haard vallen. Maanlicht priemde door de kieren van de gespleten plankenmuren naar binnen en viel in smalle, melkachtige stroken op de vloer van rode aarde. In afwachting van hun ontbijt waren ze midden in de kamer in een kring gaan zitten, met hun hoofden bijna tegen het lage plafond aan, en Pearl gaf ze allemaal een smakeloos stuk biscuit, een brok van het gisteren in een laatste restje vet gebakken mengsel van water en deeg. Het was het laatste dat ze voor de avond aanbrak zouden eten, en dan pas kregen ze allemaal een portie van het ziekelijke everzwijn dat ze in de lente hadden geslacht en een puree van gekookte piepers en veldgroen, in een kwak op geblutste tinnen borden geschept, met een hand die nooit schoon was, uit een pan die nooit werd afgewassen. Als je de incidentele regenbui niet meerekende, was elke dag hetzelfde.

‘Ik heb gisteren weer twee van die nikkers gezien,’ zei Pearl, terwijl hij naar buiten staarde door de onbeholpen uitgehakte opening die als hun enige raam dienstdeed. ‘In die tulpenboom daar zaten ze, hun liedjes te zingen. Ze gaven hem flink van jetje.’ Volgens de grondbezitter, majoor Thaddeus Tardweller, waren de

vorige huurders van het huis, een grote mulattenfamilie uit Louisiana, een paar jaar geleden allemaal aan de Spaanse koorts gestorven, en lagen ze begraven in de struiken naast het nu leegstaande varkenshok. Uit angst dat de ziekte bleef rondwaren op een plek waar kleurlingen en blanken met elkaar in aanraking zijn geweest, was het hem niet gelukt iemand te vinden die er wilde wonen tot de ouwe vent en zijn jongens afgelopen herfst waren opgedoken, half uitgehongerd en op zoek naar werk. De laatste tijd zag Pearl overal spoken. De vorige ochtend had hij er wel vijf geteld. Zo broodmager en grijs als hij was, met zijn mond op halfzeven en een door zijn lekkende blaas geel aangelopen broek, had hij het gevoel alsof hij hen elk moment aan gene zijde zou kunnen vergezellen. Hij nam een hap uit zijn biscuit en vroeg: 'Hebben jullie ze niet gehoord?'

'Nee, pa,' zei Cane, de oudste van de drie, 'ik geloof het niet.' Op zijn drieëntwintigste was Cane zo knap als de zoon van een deelpachter mag hopen te worden, want hij had het beste van elk van zijn ouders meegekregen: van zijn vader de lange, pezige gestalte; van zijn moeder de fijne trekjes en het dikke, zwarte haar; maar het harde, hopeloze leven dat ze leidden had al rimpels op zijn gezicht getrokken en grijze haren in zijn baard achtergelaten. Hij was de enige in de familie die kon lezen, want hij was oud genoeg om nog vóór zijn moeder overleed door haar te worden onderwezen uit de Bijbel en uit een oude *McGuffey Reader* die ze van een buurman hadden geleend; en vreemden zagen hem meestal als de enige uit het stel waar nog iets van een belofte, of beter gezegd enig verstand, in school. Hij keek omhoog naar de vette deeghomp in zijn hand, zag een gekrulde witte haar die onder een vieze duimafdruk in het deeg was achtergelaten. De portie van vanochtend was kleiner dan normaal, maar toen herinnerde hij zich hoe Pearl gisteren had gezegd dat ze rustiger aan moesten doen als ze het nog tot de herfst met de zak meel wilden uitzingen. Hij pulkte de haar uit zijn ontbijt en

keek toe hoe hij naar de grond dwarrelde voor hij zijn eerste hap nam.

‘Ik heb alleen maar die ouwe rat horen rondrennen,’ zei Cob. Hij was de middelste van de drie, klein en gedrongen, met een hoofd zo rond als een kikkererwt en waterige groene ogen die altijd leken te loensen, alsof hij net met een flinke tafelpoot was afgerost. Hoewel hij zo breed was als twee kerels, was Cob altijd een beetje sloom geweest en had zijn leven vooral bestaan uit het achternalopen van Cane en proberen niet te veel te klagen, hoe diep de stronthopen en hoe klein de biscuitporties ook waren. Zelfs klokkijken ging hem boven de pet. Eigenlijk was hij wat mensen in die tijd botweg een druiloer noemden. Je kunt zo iemand overal tegenkomen, gehurkt achter een dorpspomp, hopen op een vriendelijke groet of handdruk van een langslappende dorpeling, iemand met genoeg medeleven om zich te realiseren dat hij net zo goed, maar godzijdank niet, hier had kunnen zitten in deze verdrietige, haveloze eenzaamheid. Eerlijk gezegd, als Cane er niet was geweest om op hem te letten, zou Cob waarschijnlijk zo geëindigd zijn, zijn dagen slijtend op een straathoek, met een roestig blikje bedelend om klikkies of een incidentele munt.

De ouwe wachtte even op het antwoord van de jongste en zei toen: ‘En jij, Chimney? Heb jij ze gehoord?’

Chimney zat erbij met een verbaasde blik op zijn onder de vieze vegen zittende puistenbol. Hij was nog altijd met zijn gedachten bij de aftandse hoer met dikke tietten die het schorre gekras van zijn ouwe een paar minuten eerder had weggejaagd. De avond ervoor, zoals altijd wanneer Pearl al in zwijm lag nog voor het te donker was om iets te zien, had Cane zijn broers voorgelezen uit *The Life and Times of Bloody Bill Bucket*, een bijna uit elkaar vallend, door vocht aangetast pulpromannetje over de criminele wapenfeiten van een voormalige soldaat van de Geconfedereerde Staten, die bankovervaller was geworden

en vervolgens een spoor van terreur door het Wilde Westen had getrokken. En dus had Chimney de afgelopen uren gedroomd over pistoolduels op de door hitte geteisterde woestijnvlaktes en over naar honing smakende flamoezen. Hij keek naar zijn broers, die gaapten en zich als honden zaten te krabben, die aten wat voor een homp klei had kunnen doorgaan en luisterden naar een maffketel die maar doorbrabbelde over zijn zwarte maatjes in de geestenwereld. Hij kon nog wel begrijpen dat Cob die nonsens geloofde; er zat nog geen theelepels aan hersenen in zijn hoofd. Maar waarom ging Cane er nog altijd in mee? Daar begreep hij geen snars van. Verdomme, hij was de slimste van het stel. Je moedertje of vadertje trouw blijven was tot op zekere hoogte geoorloofd, veronderstelde Chimney, hoe gestoord of seniel ze ook waren, maar hoe moest het nou met henzelf? Wanneer konden zij nou eens voor zichzelf gaan leven?

‘Ik vroeg je wat, jongen,’ zei Pearl.

Chimney keek omlaag naar de grijsgroene schimmel die aan de onderste rand van het huisje groeide. Een simpel ja of nee volstond nu niet, vanochtend niet. Misschien omdat hij het onderdeel van de familie was, had opstandigheid altijd al de overhand in hem gehad, en wanneer hij een van zijn provocerende of lepe buien had, was de zeventienjarige in staat er van alles uit te flappen, ongeacht de gevolgen. Hij dacht opnieuw aan het lekkere grietje uit zijn droom, de kuiltjes boven haar kont en haar zwoele stem die al bijna uit zijn gedachten was verdwenen en die spoedig helemaal zou verdampen op de zoveelste snikhete dag gevuld met niets dan doodvermoeiende en ellendige bijlslagen. ‘Zo slecht klinkt dat niet eens,’ zei hij ten slotte tegen Pearl. ‘Een beetje rondhangen, aan je tanden pulken en muziek maken. Jezus Christus, waarom hebben wij nou nooit eens een lolletje?’

‘Wat bedoel je?’

‘Ik bedoel dat vergeleken met hoe het er hier in deze godverlaten plek aan toegaat, ik zelfs met zo’n roetmop zou willen ruilen.’

De kamer viel stil toen de ouwe man zijn ingezakte schouders naar achteren trok en zijn mond met een verbeten trek stijf dichtkneep. Pearl balde zijn handen tot vuisten en zijn eerste gedachte was om de jongen tegen de grond te slaan, maar op het moment dat hij zich bij het raam had omgedraaid, was hij al van gedachten veranderd. Het was nog te vroeg om bloed te laten vloeien, zelfs al zou het gerechtvaardigd zijn. In plaats daarvan deed hij een stap in Chimneys richting en bestudeerde zijn dunne, driehoekige gezicht en zijn koude, brutale ogen. Af en toe vond de ouwe man het moeilijk te geloven dat de jongen er een van hem was. Natuurlijk had Cob hem vaak teleurgesteld, hoewel hij wel een goeie jongen was en deed wat hem gevraagd werd, en Cane, nou, alleen iemand die niet goed snik was zou met hem ruzie kunnen krijgen. Chimney daarentegen was onberekenbaar. De ene dag werkte hij als een paard en de volgende weigerde hij om ook maar één poot te verzetten, ongeacht waar Pearl mee dreigde. Of hij gaf Cob zijn portie van het avondeten, en keerde hem vervolgens de rug toe en scheidt in zijn schoenen terwijl die er nog van zat te peuzelen. Het was alsof hij nog geen keuze had weten te maken tussen goed en kwaad, en dus maar op beide fronten zijn uiterste best probeerde te doen. En niet alleen dat, hij was ook nog eens idolaat van vrouwen, en dat was hij al vanaf het moment dat hij ontdekte dat zijn pik hard kon worden. En het interesseerde hem ook nog eens geen hol dat iedereen het wist; je kon hem twee of drie keer per nacht onder de dekens horen sjoeren, zeker wanneer Cane hem nog eens had voorgelezen uit dat verduvelde boek dat ze als een heilig relikwies koesterden. Pearl dacht na over iets wat hij een veilingmeester op een vee-markt had horen zeggen: hoe ouder de dekhengst, hoe zwakker de nakomelingen, niet alleen fysiek, ook in het hoofd. 'Dat gaat niet alleen voor vee op,' had de man gezegd. 'Waar ik vandaan kom had een ouwe snoeper een jonge vrouw op de kop getikt en op zijn negenenvijftigste besloot hij nog één kind op de wereld te

zetten voor hij voorgoed zou opdrogen. Die arme drommel groeide op tot een maniak van het soort dat ze in dat gekkenhuis in Memphis achter de tralies stoppen.’

‘Hoe is het dan afgelopen?’ had Pearl gevraagd.

‘Hij verkocht hem aan een of andere bananenman in Zuid-Amerika die zulke schepsels verzamelt,’ had de veilingmeester gezegd. Pearl had de opmerking afgedaan als een verkooppraatje bij het bieden op een stel jongen stieren, maar nu besepte hij dat er wel eens een kern van waarheid in zou kunnen zitten. Hoewel hij het niet graag toegaf, had het er alle schijn van dat zijn zaad al wat van zijn potentie was kwijtgeraakt toen hij en Lucille Cob hadden gemaakt, en tegen de tijd dat hij haar met Chimney opzadelde, was de kwaliteit al achteruitgegaan van enigszins verschaald tot ronduit bedorven.

En toch, misschien omdat hij de jongste was of omdat hij nog niet de baard had die zijn broers wel droegen, was Chimney de jongen waarin Pearl het meeste van zijn overleden vrouw terugzag. Hij bewoog iets meer in zijn richting en keek nog intenser in de ogen van de jongen, alsof hij in het rokerige portaal van het verleden gluurde. Chimney keek naar zijn broers en nam een laatste hap uit het biscuit. De adem van zijn ouweheer rook naar maagsap, naar ranzig gekwijn. Een eenzame vogel begon ergens dichtbij te tjilpen, en plotseling herinnerde Pearl zich een nacht lang geleden, toen hij Lucille een paar weken voor hun bruiloft van een stalfeest naar huis had gebracht. De najaarshemel fonkelde van de sterren, en er hing een vleugje kamperfoelie in de koele lucht. Hij kon de kiezelsteentjes onder hun voeten horen knisperen. Haar gezicht vlak voor hem, nog net zo jong en knap als de eerste keer dat hij haar zag, maar precies op het moment dat hij haar wang wilde aanraken, liet Chimney de betovering uiteenspatten. ‘Verdomd, ja,’ zei hij, ‘misschien moeten we die nikkers vragen of ze...’

Zonder enige waarschuwing schoot Pearls hand naar voren en

greep de jongen bij zijn strot. ‘Slik je woorden in,’ snauwde hij, ‘slik ze in.’ Chimney probeerde zich los te wurmen, maar zijn ouwe, getaand als die was door jaren ploegen, hakken en oogsten, hield hem zo stevig vast als een bankschroef. Met een dichtgeknepen luchtpijp hield hij al snel op met spartelen en lukte het hem nog net om een paar natte kruimels uit zijn mond te spugen die in de haren van Pearls pols bleven plakken.

‘Pa, hij bedoelde het niet zo,’ zei Cane, terwijl hij op het tweetal afstapte. ‘Laat hem los.’ Hoewel zijn broer het misschien wel verdiende dat iemand hem eens flink op zijn nummer zette, al was het maar omdat hij hun constant het bloed onder de nagels vandaan haalde, wist Cane ook dat als hun vader te vroeg in de ochtend te kwaad werd, hij hen twee keer zo hard over het veld zou jagen, en het werk was in een rustig tempo al zwaar genoeg als je het maar op één biscuit moest doen.

‘Ik ben deze smeerpijperij strontzat,’ zei Pearl tussen zijn tanden door. Daarna snoof hij wat lucht op en hij zette nog meer kracht met zijn hand, schijnbaar van plan om de jongen voor altijd het zwijgen op te leggen.

‘Ik zei laat hem los, godverdomme,’ herhaalde Cane, net voor hij de andere hand van de ouwe man vastpakte en hem met zo’n uithaal achter zijn rug draaide dat de kamer gevuld werd met een harde plop. Pearl slaakte een ijzingwekkende kreet en met een ruk bevrijdde hij zich uit Canes greep en duwde Chimney van zich af. De jongen hoestte en spuugde de rest van zijn biscuit op de vloer en in het halfduister keken ze allemaal hoe die ouwe het met zijn schoen verder de grond in trapte terwijl hij de pijn uit zijn schouder probeerde te wrijven. Er werd geen woord meer gezegd. Zelfs Chimney stond even met de mond vol tanden.

Toen Pearl klaar was, volgden ze hem in de ganzenmars het huis uit. Cob stopte bij de waterput en haalde een emmer met water op, en samen droegen ze hem, met hun gereedschap – drie

dubbelzijdige bijlen, een paar machetes en een roestige sabel met een afgebroken punt – langs de rand van een langgerekte, groene katoenplantage. Terwijl de zon de toppen van de bergen aan het oosten had bereikt, en eruitzag als het bloeedoorlopen oog van een drinkebroer met een kater, kwamen ze bij het moerasachtige stuk grond dat ze voor majoor Tardweller vrijmaakten. Hij had hun een bonus van tien leghennen beloofd als ze het werk in zes weken zouden weten te klaren, en Cane dacht dat het hun net zou lukken als ze op het huidige tempo bleven doorwerken. Hij trok zijn versleten T-shirt uit en legde het over de canvas emmer zodat de muggen en de dazen er niet bij konden, en zo begon de volgende werkdag. Tegen het middaguur, met alleen maar warm, klotsend water in hun pens, konden ze aan niets anders denken dan aan dat zieke everzwijn dat op hen hing te wachten.

Diezelfde ochtend, honderden kilometers daarvandaan, in zuidelijk Ohio, wilde een boer met de naam Ellsworth Fiddler zijn zoon wakker gaan maken, en ontdekte dat die al uit zijn bed was. Hij bleef even naar het lege bed van Eddie staan kijken en liep toen naar de stal want er bestond een kleine kans dat de jongen daar was. Er was echter geen spoor van hem te bekennen. Weer in huis aangekomen vergewiste hij zich dat zijn vrouw Eula nog lag te slapen, en ging toen de kelder onder zijn keuken in. Zoals hij gevreesd had, ontbraken er opnieuw op zijn minst twee kruiken met bramenwijn. ‘Ik had hem er nooit van moeten laten proeven,’ mompelde hij in zichzelf, en hij dacht terug aan de laatste kerst. Het was een troosteloos feest geweest, vooral omdat Ellsworth afgelopen september zijn en Eula’s spaargeld was kwijtgeraakt aan een oplichter in een geruit pak. Hij had gemeend dat hij door Eddie een borrel aan te bieden de jongen op vrolijker gedachten zou kunnen brengen. Ellsworths eigen vader had hem vanaf zijn twaalfde elke avond een borrel ingeschonken, en hij was goed terechtgekomen, of niet soms? Erop terugkijkend had hij beter moeten weten. Eddie wilde iets te vaak in dagdromen verzinken, verhalen ophangen en zijn verplichtingen aan een ander overlaten, en bij types die daar vatbaar voor waren kon zelfs een lichte cider al vreemde dingen veroorzaken. En jawel hoor, al na die eerste slok, daaronder in de kelder terwijl ze naar Eula luisterden die de kerstkalkoen vulde, een vezelige haan die hij met Roy Cox geruild had voor een oud gareel, was de jongen naast al die andere dingen ook nog eens een flinke zuipschuit geworden.

Hij kwam net uit de kelder toen Eula de keuken in liep. ‘Wat doe je?’ vroeg ze.

‘Ik zoek Eddie,’ zei Ellsworth nerveus. ‘Hij ligt niet in zijn bed.’

‘Bedoel je dat hij er niet is?’

‘Ik kan hem in ieder geval niet vinden.’

‘Maar dan nog, waarom denk je dat hij om zes uur ’s ochtends hierbeneden zou kunnen zitten?’

‘Ik weet het niet,’ zei Ellsworth. ‘Ik wilde alleen maar...’

Eula schudde haar hoofd en liep naar de kamer van de jongen om er zelf een blik in te werpen. Ellsworth wachtte af tot ze iets zou zeggen, maar toen ze terug was, stak ze in plaats daarvan enkele twijgjes in het fornuis aan, en goot vervolgens water uit een emmer in een pan om koffie te zetten. Hij liep weer naar buiten, ging naar de stal en voederde de muilezel; en een paar minuten later riep ze hem aan tafel en ging hij zitten voor een paar eieren en een bord kleverige, smaakloze havermout. Jezus Christus, dacht hij, vorig jaar om deze tijd zouden we worstjes met jus hebben gehad, misschien zelfs wel varkenslapjes. Hoewel hij bij de gedachte eraan al doodziek werd, deden de kleinste dingen hem er weer aan herinneren, zelfs zijn ontbijt. Er zat een wond binnen in hem die maar niet heelde, het was iets waar hij waarschijnlijk de rest van zijn leven last van zou hebben. Een man op een vosrode hengst had hem en Eddie op een heldere middag eind september van het afgelopen jaar langs de kant van de weg aangesproken, en hem achteloos gevraagd of hij wellicht iemand kende die vijftig Guernseyrunderen zou willen kopen, voor twintig dollar per stuk. ‘Waarom zo goedkoop?’ had Ellsworth argwanend gevraagd. Hij wist namelijk dat Henry Robbins een paar weken geleden meer dan het dubbele had betaald voor een paar Holsteinkalveren.

‘Nou, om je de waarheid te zeggen,’ had de man gezegd, ‘ik zit in zak en as. Mijn vrouw ligt ziek in bed en de dokter zegt dat ze nog maar zes maanden te leven heeft als ik haar niet naar warmere streken breng.’

‘O,’ zei Ellsworth, ‘het spijt me dat te horen.’

‘Tuberculose,’ ging de man verder. ‘Nolie had altijd al een zwak gestel, zelfs al toen ik twintig jaar geleden met haar trouwde, maar dat maakte mij niet uit. En nog altijd niet. Zij kon er ook niets aan doen dat ze ziekelijk werd geboren. Ik zou met plezier mijn ziel verkopen aan die ouwe Beëlzebub om haar nog wat respijt te gunnen. In mijn ogen is een man die niet alles doet wat in zijn macht ligt om zijn huwelijksverplichtingen na te komen geen echte vent.’ Hij haalde een vuile zakdoek uit zijn jas en depte zijn ogen ermee. ‘Dat is waarom ik zoveel haast heb om ze te verkopen.’

Ellsworth was onder de indruk van de woorden van de man; hij zou hetzelfde doen voor Eula, hoewel hij niet zeker wist of hij wel zo ver zou gaan om een pact met de duivel te sluiten, hoe moeilijk zijn situatie ook was. ‘Hoeveel zouden die koeien me dan in totaal opleveren?’ had de man gevraagd, het lukte hem even niet om zelf zo’n grote berekening te maken.

‘Duizend dollar,’ zei Eddie.

‘Zo is het,’ zei de man. ‘Die jongen heeft zowaar een goed stel hersens, of niet soms?’

‘Zo is het maar net,’ mompelde Ellsworth, terwijl hij achter de man naar een goudvink keek die net een paar meter verderop in een wilde appelboom was neergestreken. Hij en Eula hadden duizend dollar opzijgelegd, maar het was alles wat ze hadden en het had jaren gekost om het bijeen te sparen. Als hij haar toch zo ver zou krijgen dat ze ermee instemde, dan zou hij meer vee hebben dan wie ook in dit gehucht. En als hij ze niet zou kopen, zou voor de dag om was iemand anders het wel hebben gedaan. Het aanbod was eigenlijk te mooi om te laten schieten. Hij zuchtte eens diep. ‘Ik moet dit eerst met mijn vrouw overleggen,’ zei hij.

‘Ik weet precies wat je bedoelt,’ zei de man. ‘Ik geef geen cent uit voor ik het met Nolie besproken heb.’

De man was met hen mee naar huis gegaan en was op het erf blijven wachten toen Ellsworth het huis in ging. Hij trof Eula zit-

tend aan de keukentafel, waar ze haar kopje middagkoffie dronk. Ijsberend legde hij twintig keer de situatie uit, in steeds vurigere omschrijvingen, en hij onderbrak zijn voorstelling af en toe om haar te vertellen dat hij net zoveel over vee wist als Henry Robbins, misschien nog wel meer. ‘We zouden een van de beste melkboerderijen uit de omgeving hebben,’ vertelde hij haar. ‘Of we zouden ze kunnen verkopen en ons geld verdubbelen. Het is hoe dan ook de kans van ons leven.’ Natuurlijk had ze tegengestribbeld, precies zoals hij wist dat ze zou reageren, maar na hem een uur te hebben aangehoord waarin hij geen greintje had ingebonden, had ze er met tegenzin mee ingestemd. Ze was naar de slaapkamer gegaan en was teruggekeerd met de geldpot die ze verborgen hield onder een losse plank achter het dressoir. ‘Zorg dat je die koeien goed controleert voor je besluit hem dit te geven,’ zei ze.

Drie uur later waren hij, Eddie en de man door een brede, robuuste poort gereden, die toegang bood op een grote, tussen de beboste heuvels in Pike Country gelegen boerderij. Ellsworth keek met bewondering naar de glooiende groene velden en de hectaren maïs en hooi en de pas geverfde stal en de her en der verspreid staande bijgebouwen en het twee verdiepingen tellende bakstenen huis naast een paar hoge eiken. ‘Wat een prachtige plek heeft u hier,’ zei hij.

‘Zo is dat,’ zei de man. ‘De Heer heeft het goed met me voor gehad.’

Ellsworth had zich afgevraagd wat er met het land zou gebeuren, maar hij had het niet durven vragen. Hij herinnerde zich later dat hij enigszins verbaasd was geweest over hoe zacht de hand van de man had aangevoeld toen hij hem bij de overeenkomst had geschud. En dan waren er ook nog het geruite pak en de geruite broek die hij had aangehad, nog meer waarschuwingstekens die Ellsworth maar al te graag genegeerd had – en daarin had hij later zo schaamtevol zijn haast herkend om een slaatje te

slaan uit de tegenspoed van een ander. 'Ik hoop dat je vrouw snel weer beter wordt,' had hij gezegd, terwijl hij toekeek hoe de man het geld zonder het na te tellen in zijn broekzak propte, en vervolgens op de achterzijde van een oude envelop met een stompje potlood een factuur uitschreef.

'Dat hoop ik ook,' antwoordde de man. 'Ik weet niet wat ik zonder haar zou moeten.' Er zat zelfs een trilling in zijn stem toen hij het zei, en wanneer Ellsworth alles nog een keer in zijn hoofd de revue liet passeren, was dat hetgeen wat hem nog het meest uit zijn doen bracht. Soms stelde hij zich die gladjanus in een rokerige tent voor, kwistig strooiend met zijn duizend dollar, en hoe hij tussen de *hee-haws* en de rondjes voor de zaak door bij zijn miezerige vriendjes pochte over hoe hij dat domme boertje stukje bij beetje had ingepakt. Want uiteindelijk bleek dat de man helemaal geen eigendomspapieren had voor het vee.

Maar dat bleek pas later, toen hij te weten kwam dat hij was belazerd. De volgende twee dagen voerden hij en Eddie bijna de helft van de kudde tien kilometer mee naar hun boerderij, vier, vijf dieren per keer. Maar op de derde ochtend, toen ze op het punt stonden met een volgend groepje de poort door te lopen, kwam de echte eigenaar van de boerderij thuis, nadat hij een week lang op een familiebijeenkomst in Yellow Springs was geweest. Gelukkig was Abe McAdams een redelijke vent. Hoewel de politie erbij werd geroepen en er in afwachting daarvan een geweer op Ellsworths hoofd werd gericht, had het slechter kunnen aflopen. Niemand zou McAdams iets kwalijk hebben genomen als hij ze allebei ter plekke had neergeknald. De politie arriveerde uiteindelijk in een T-Ford met een witte ster op het portier. Tegen die tijd geloofde McAdams al niet meer dat het tweetal hem bewust had willen beroven, maar agent Sykes, een man die al zo vaak onschuld had horen verkondigen dat hij daarmee het dak van een concertgebouw had kunnen blazen, stond erop dat ze in hechtenis werden genomen, in ieder geval tot hij meer

onderzoek had verricht. Geen van beiden had eerder in een auto-mobiel gezeten, en Ellsworth, die zich alleen al ellendig voelde bij de gedachte dat hij was bedrogen, kotste verschillende malen de treeplanken onder voor ze bij de gevangenis van Pike County waren aangekomen. Iedereen, van de tandeloze vrouwenmepper in de cel naast hen tot de meute nieuwsgierige burgers die zich voor hun tralies verdrongen, vroeg zich af hoe de boer zodom had kunnen zijn. Het waren er heel wat die hem dingen te koop aanboden: een villa op een heuvel voor vijftig cent, een echte haarlok van Jezus voor twee sprietsigaartjes, het Baltimore & Ohio Spoorwegbedrijf voor een dozijn bruine eieren. Hun grappen te moeten aanhoren was tot daaraan toe, maar de aanblik van Eddie was afschuwelijk; hij had sinds hun arrestatie geen woord meer gezegd, zat ineengedoken op zijn kooi en staarde van hem afgekeerd naar de muur, alsof hij zijn vader niet meer durfde aan te kijken. Een uur voor zonsondergang werden ze eindelijk vrijgelaten. ‘En wat gebeurt er met de man die mijn geld heeft gestolen?’ vroeg Ellsworth onderweg naar buiten.

De agent haalde zijn schouders op. ‘Ik zou er maar niet te veel op hopen. Ik zal mijn ogen goed openhouden, maar ik neem aan dat die kerel inmiddels al lang met de noorderzon is vertrokken. Zorg jij nu maar dat het vee weer bij de wettige eigenaar komt.’

Eula onder ogen komen was het moeilijkste wat hij ooit had moeten doen. Als ze hem nu nog met haar vuisten had geslagen, hem had vervloekt, in zijn gezicht had gespuugd. Maar nee; buiten een nauwelijks te horen snik op het moment dat tot haar was doorgedrongen wat hij haar stond te vertellen, zei ze niets. Vervolgens liep ze wekenlang verdoofd rond, at en sliep niet of nauwelijks – het leek zelfs of ze niet meer ademde. Hij begon te vrezzen dat ze eraan onderdoor zou gaan. Elke dag als hij na het werk op het veld of in de stal binnenkwam vreesde hij voor wat hij thuis zou kunnen aantreffen. Maar toen, op een novembermorgen, twee maanden na de zwendel, hoorde hij haar tegen

zichzelf zeggen: ‘Dan moeten we maar van voor af aan opnieuw beginnen, meer zit er niet op.’ Ze stond aan het fornuis waar ze het ontbijt klaarmaakte, en ze tuitte haar lippen en knikte met haar hoofd, alsof ze instemde met iets wat iemand anders had gezegd. Daarna werd ze langzaam weer zichzelf, en hoewel hij wist dat ze hem wellicht nooit zou vergeven omdat hij zo roekeloos en dom was geweest, hoefde hij nu tenminste niet meer te vrezen dat ze mesjogge zou worden of een mok rattengif zou innemen.

Hij schraapte het laatste beetje havermout uit zijn bord en stond op. Eula had geen woord gezegd terwijl hij zat te eten, ze had alleen maar uit het raam naar buiten gestaard en van haar koffie genipt.

‘Nou,’ zei Ellsworth, ‘wil je wanneer hij thuiskomt tegen hem zeggen dat hij me kan vinden op het veld tegenover het huis van mevrouw Chester. En dat hij een schoffel moet meenemen.’

‘En als hij niet thuiskomt?’

‘Mijn God, het is hem geraden,’ zei Ellsworth. ‘Het onkruid staat verdomme alweer veel te hoog.’